



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

# НАКАЗ

м. Київ

\_\_\_\_\_ 20 \_\_\_\_ р.

№ \_\_\_\_\_

Деякі питання здійснення реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти

Відповідно до абзацу дев'ятого частини першої статті 64 Закону України «Про освіту», згідно з пунктом 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (із змінами), та з метою створення безпечного освітнього середовища в закладах освіти

## НАКАЗУЮ:

1. Затвердити такі, що додаються:  
порядок реагування на випадки булінгу (цькування);  
порядок застосування заходів виховного впливу.
2. Директорату інклюзивної та позашкільної освіти (Хіврич В. В.) забезпечити подання цього наказу в установленому законодавством порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Т. в. о. Міністра



Павло ХОБЗЕЙ

## **ЗАТВЕРДЖЕНО**

Наказ

Міністерства освіти і  
науки України

від \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_

### **ПОРЯДОК реагування на випадки булінгу (цькування)**

#### **I. Загальні положення**

1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти всіх типів і форм власності, окрім тих, які забезпечують здобуття освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

1) заходи виховного впливу – заходи, які застосовуються по відношенню до сторін булінгу (цькування) та забезпечують корекцію їхньої поведінки, зокрема виправлення звичних деструктивних реакцій та способів поведінки у міжособистісних стосунках та під час освітнього процесу;

2) кривдник (булер) – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, котра вчиняє булінг (цькування) по відношенню до іншого учасника освітнього процесу;

3) потерпілий (жертва булінгу) – учасник освітнього процесу, в тому числі малолітня чи неповнолітня особа, стосовно якої було вчинено булінг (цькування);

4) спостерігачі – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);

5) сторони булінгу (цькування) – це безпосередні учасники випадку – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

3. Проявами, які можуть бути підставою для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в закладі освіти є:

замкнутість, тривожність, страх або навпаки демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;

неврівноважена поведінка;

агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;

різка зміна звичної для дитини поведінки на протилежну;

уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;

відлюдкуватість, уникнення спілкування;

ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;

занижена самооцінка, наявність почуття провини;

поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;

демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;

схильність до пропуску навчальних занять;

відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття;

депресивні стани;

аутоагресія (самопошкодження);

суїцидальні нахили та думки;

явні фізичні пошкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);

намагання приховати травми та обставини їхнього отримання;

скарги дитини на: біль та (або) погане самопочуття; пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;

наявність фото-, відео- та аудіо-матеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;

наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

4. До булінгу (цькування) в закладах освіти відносяться випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, туалетними та душовими кімнатами, їдальнею тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти та інших освітніх заходів, що організуються за згодою керівника закладу освіти, в тому числі під час перебування (руху) по дорозі в (із) закладу освіти.

Типовою ознакою булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;

словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;

будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;

інші правопорушення насильницького характеру.

5. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) в закладах освіти (далі – суб'єкти реагування) є:

служба освітнього омбудсмена;

служби у справах дітей та центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

органи місцевого самоврядування;

керівники та інші працівники закладів освіти;

засновник (засновники) закладів освіти або уповноважений ним (ними) орган;

територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України.

Кожен із суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти діє в межах повноважень, передбачених законодавством та цим Порядком.

6. Суб'єкти реагування здійснюють заходи, спрямовані на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти згідно плану, що додається.

7. Керівник закладу освіти розробляє план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти відповідно до методичних рекомендацій, що додаються.

8. Педагогічні (науково-педагогічні) та інші працівники закладу освіти у разі, якщо вони виявляють булінг (цькування) зобов'язані:

вжити невідкладних заходів для припинення небезпечного впливу;

за потреби надати домедичну допомогу та звернутися до закладу охорони здоров'я для надання подальшої медичної допомоги;

звернутись (за потреби) до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України;

повідомити керівника закладу освіти та батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);



## **II. Подання заяв або повідомлень про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти**

1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, або про який отримали достовірну інформацію, керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

В закладі освіти заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру його вчинення приймає керівник закладу.

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

2. Керівник закладу освіти у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

впродовж однієї доби повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);

оцінивши рівень небезпеки життю та здоров'ю сторін булінгу (цькування), за потреби інформує службу у справах дітей та (або) центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді для надання психологічної допомоги, викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

скликає засідання комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі – комісія) не пізніше, ніж впродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

## **III. Склад постійно діючої комісії, права та обов'язки її членів**

1. Склад постійно діючої комісії затверджує наказом керівник закладу освіти.

2. Склад комісії формується з урахуванням основних завдань комісії. Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше п'яти членів.

До складу комісії входять педагогічні (науково-педагогічні) працівники, практичний психолог та соціальний педагог (за наявності) закладу освіти.

До участі в засіданні комісії залучаються сторони булінгу (цькування), батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти, інші заінтересовані особи.

3. Головою комісії є керівник закладу освіти.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає коло питань, що підлягають розгляду.

Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. У разі відсутності голови комісії його обов'язки виконує заступник голови комісії.

У разі відсутності голови комісії та заступника голови комісії обов'язки голови комісії виконує один з членів комісії, що обирається комісією за поданням її секретаря.

У разі відсутності секретаря комісії його обов'язки виконує один з членів комісії, що обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

4. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

5. Член комісії має право:

- 1) ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування);
- 2) брати участь у вивченні матеріалів розгляду та їхній перевірці;
- 3) подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- 4) брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- 5) висловлювати окрему думку усно або письмово;
- 6) вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії.

6. Член комісії зобов'язаний:

- 1) особисто брати участь у роботі комісії;
- 2) не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- 3) виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- 4) брати участь у голосуванні.

7. Неналежне виконання членом комісії своїх обов'язків є підставою для виключення його зі складу комісії.

#### **IV. Порядок роботи комісії**

1. Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу (цькування) в закладі освіти, відновлення, нормалізація стосунків та створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі (класі), де мав місце випадок булінгу (цькування).

2. Діяльність комісії здійснюється на таких принципах:

законності;  
 верховенства права;  
 поваги та дотримання прав і свобод людини;  
 неупередженого ставлення до сторін булінгу (цькування);  
 відкритості та прозорості;  
 конфіденційності та захисту персональних даних;  
 невідкладного реагування;  
 комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);  
 нетерпимості до булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки.

3. До завдань комісії належать:

збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін булінгу (цькування); висновків практичного психолога та соціального педагога (за наявності); відомостей служби у справах дітей та (або) центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; експертних висновків (за наявності), якщо у результаті вчинення булінгу (цькування) була завдана шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого; інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (Інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо); іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;

розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

У разі прийняття рішення комісією про наявність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, до завдань комісії належать:

визначення потреб сторін булінгу (цькування) в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та (або) центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

визначення причин булінгу (цькування) та необхідних заходів для їх усунення;

визначення заходів виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування);

формування рекомендацій для педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;

формування рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування).

4. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання комісії визначає її голова.

5. Засідання комісії є правомочним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.



6. Секретар комісії завчасно повідомляє членів комісії, а також заявника та інших заінтересованих осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення, а також надає/надсилає членам комісії та зазначеним особам необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді.

7. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються шляхом голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є ухвальним.

8. Під час проведення засідання комісії секретарем комісії ведеться протокол засідання комісії у формі, що додається.

9. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- задавати питання по суті розгляду заявнику та іншим заінтересованим особам, запрошеним на засідання комісії;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

10. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу висновки комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

11. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти та виконання нею своїх завдань не повинен перевищувати 14 робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення керівником закладу освіти.

Генеральний директор директорату  
інклюзивної та позашкільної освіти



Хіврич В. В.

Додаток до  
Порядку реагування на  
випадки булінгу (цькування)  
(пункт 6 розділу I)

**ПЛАН**  
**заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькування) в**  
**закладах освіти**

Найменування завдання	Найменування заходів	Відповідальні за виконання	Строк виконання
<p>1. Сприяння запобіганню та протидії булінгу (цькуванню) в закладах освіти</p>	<p>1) інформаційно-просвітницька діяльність серед учасників освітнього процесу щодо булінгу (цькування) та нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у міжособистісних стосунках</p>	<p>засновники закладів освіти</p> <p>керівники закладів освіти</p>	<p>постійно</p>
	<p>2) профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дитиною та стосовно дитини булінгу (цькування)</p>	<p>засновники закладів освіти</p> <p>керівники закладів освіти</p> <p>уповноважені підрозділи територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України</p> <p>служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді</p>	<p>постійно</p>
	<p>3) координація діяльності та взаємодії між закладами освіти та іншими суб'єктами реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці з метою</p>	<p>органи місцевого самоврядування</p> <p>місцеві органи виконавчої влади</p>	<p>за потреби, але не рідше одного разу на півріччя</p>

	<p>урахування пропозицій до планів заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти</p> <p>4) вжиття заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або потерпіли від булінгу (цькування) (згідно з рішеннями комісій закладів освіти з розгляду випадків булінгу (цькування))</p>	<p>засновники закладів освіти</p> <p>уповноважені підрозділи територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України</p> <p>служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді</p> <p>засновники закладів освіти</p> <p>керівники закладів освіти</p> <p>служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді</p>	<p>постійно</p>
<p>2. Забезпечення створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища</p>	<p>1) розроблення плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти відповідно до методичних рекомендацій</p> <p>2) проведення моніторингу ефективності виконання плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти, виявлення проблем у сфері</p>	<p>керівники закладів освіти</p> <p>керівники закладів освіти</p>	<p>щороку до початку навчального року</p> <p>за потреби, але не рідше одного разу на півріччя</p>

	запобігання та протидії булінгу (цькуванню), вжиття заходів для їх вирішення		
3. Професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників	<p>1) науково-методичний та навчально-методичний супровід підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників щодо формування соціальних компетентностей та навичок запобігання та протидії булінгу (цькуванню)</p> <p>2) включення до щорічного плану підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників (з відривом чи без відриву від освітнього процесу) підготовки з питань формування соціальних компетентностей та навичок запобігання та протидії булінгу (цькуванню)</p>	<p>ІМЗО ІППО ГО (за згодою)</p> <p>органи місцевого самоврядування</p> <p>керівники закладів освіти</p>	<p>постійно</p> <p>постійно</p>

	запобігання та протидії булінгу (цькуванню), вжиття заходів для їх вирішення		
3. Професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників	<p>1) науково-методичний та навчально-методичний супровід підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників щодо формування соціальних компетентностей та навичок запобігання та протидії булінгу (цькуванню)</p> <p>2) включення до щорічного плану підвищення кваліфікації педагогічних (науково-педагогічних) працівників (з відривом чи без відриву від освітнього процесу) підготовки з питань формування соціальних компетентностей та навичок запобігання та протидії булінгу (цькуванню)</p>	<p>ІМЗО ІППО ГО (за згодою)</p> <p>органи місцевого самоврядування</p> <p>керівники закладів освіти</p>	<p>постійно</p> <p>постійно</p>



**Методичні рекомендації  
щодо розроблення плану заходів, спрямованих на запобігання та  
протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти**

Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти має бути постійним системним процесом, спрямованим на:

визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів запобігання виникненню булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення; виявлення булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення;

визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти ґрунтується на таких принципах:

недискримінації за будь-якими ознаками;

ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;

партнерства та підтримки між педагогічним (науково-педагогічним) колективом закладу освіти і батьками (законними представниками) малолітнього чи неповнолітнього здобувача освіти;

особистісно-орієнтованого підходу до кожної дитини;

розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;

гендерної рівності;

участі учасників освітнього процесу в прийнятті рішень відповідно до положень законодавства та установчих документів закладу освіти.

Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти є:

створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;

визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) в закладі освіти;

підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінгоподібного разу на півріччя) (цькування);

формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування) як порушення прав людини;

заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобігання булінгу (цькуванню).

Діяльність щодо запобігання та протидія булінгу (цькуванню) в закладі освіти відображається в плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти (далі – План).

Розроблення, затвердження та оприлюднення Плану забезпечує керівник закладу освіти в межах наданих йому повноважень щодо створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування).

Планування відповідних заходів здійснюється за результатами моніторингу стану освітнього середовища в закладі освіти.

Заплановані заходи повинні:

спрямовуватись на задоволення потреб окремого закладу освіти у створенні безпечного освітнього середовища;

мати вимірювані показники ефективності;

залучати всіх учасників освітнього процесу.

План розробляється до початку навчального року. Протягом навчального року керівник закладу освіти забезпечує проведення моніторингу (за потреби, але не рідше одного разу на півріччя) ефективності виконання Плану та внесення (за потреби) до нього змін.

Заплановані заходи можуть відбуватись у будь-якій формі: зустрічі, бесіди, консультації, лекції, круглі столи, тренінги, тематичні заходи, конкурси, спільні перегляди та обговорення тематичних відеосюжетів, літературних творів, матеріалів ЗМІ, особистого досвіду, запрошення гостей, рольових ігор та інших організаційних формах.

До заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти входять заходи щодо:

1) організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (пост охорони, відеоспостереженням за місцями загального користування тощо);

2) організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу;

3) контролю за використанням засобів електронних комунікацій малолітніми чи неповнолітніми здобувачами освіти під час освітнього процесу;

4) розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, зокрема:

розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та поважати права інших;

розуміння та сприйняття принципів рівності та недискримінації, поваги до гідності людини, толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки;

здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом;

відповідального ставлення до своїх громадянських прав і обов'язків, пов'язаних з участю в суспільному житті;

здатності визначати, формулювати та аргументовано відстоювати власну позицію, поважаючи відмінні від власних думки/позиції, якщо вони не порушують прав та гідності інших осіб;

здатності критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрунтовані рішення;

здатності до комунікації та вміння співпрацювати для розв'язання різних суспільних проблем, зокрема шляхом волонтерської діяльності тощо.

5) підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про булінг (цькування), його причини та наслідки, порядок реагування на випадки булінгу (цькування) тощо;

б) створення в закладі освіти культури, яка ґрунтується на нетерпимості до будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування).

Додаток до  
Порядку реагування  
на випадки булінгу  
(цькування)  
(пункт 8 Розділу IV)

**ПРОТОКОЛ № \_\_\_\_\_**  
**засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)**

\_\_\_\_\_  
*(Найменування закладу освіти)*

« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

Час \_\_\_\_\_ год. \_\_\_\_\_ хв.

**Підстава** \_\_\_\_\_

*(від кого і коли надійшла заява або повідомлення про випадок булінгу (цькування))*

\_\_\_\_\_  
*(стислий зміст заяви або повідомлення)*

**Присутні**

1) Члени комісії ( \_\_\_\_\_ осіб) згідно з наказом про склад комісії від  
\_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_ :

2) Інші особи ( \_\_\_\_\_ осіб):





### III. Ухвалили рішення про<sup>2</sup>:

1) Потреби сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах, в тому числі із залученням фахівців служби у справах дітей та (або) центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

---

*(опис відповідних послуг та відповідальні за їх надання)*

2) Заходи для усунення причин булінгу (цькування)

---

*(опис заходів та відповідальні за їх виконання)*

3) Заходи виховного впливу по відношенню до сторін булінгу (цькування)

---

*(опис заходів та відповідальні за їх виконання)*

4) Рекомендації для педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками

---

*(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)*

5) Рекомендації для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування)

---

*(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)*

Голова комісії \_\_\_\_\_

Секретар \_\_\_\_\_

---

<sup>2</sup> Розділ III доповнюється окремими сторінками

## **ЗАТВЕРДЖЕНО**

Наказ

Міністерства освіти і науки  
України

від \_\_\_\_\_ № \_\_\_\_\_

### **ПОРЯДОК**

#### **застосування заходів виховного впливу**

1. Заходи виховного впливу до сторін булінгу (цькування) в закладі освіти застосовуються з метою:

відновлення та нормалізації відносин між сторонами булінгу (цькування) після відповідного випадку;

недопущення повторення випадку булінгу (цькування) між сторонами булінгу (цькування);

корекції поведінки сторін булінгу (цькування);

загальної превенції випадків булінгу (цькування) у закладі освіти.

2. Необхідні заходи виховного впливу до сторін булінгу (цькування) визначає та планує комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

3. Заходи виховного впливу реалізуються педагогічними (науково-педагогічними) працівниками закладу освіти із залученням (за потреби) необхідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги, в тому числі територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, служби у справах дітей та (або) центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

4. Супровід педагогічних (науково-педагогічних) працівників групи (класу), в якій стався випадок булінгу (цькування), під час реалізації заходів виховного впливу здійснюють у межах своїх посадових обов'язків практичний психолог та соціальний педагог (за наявності) закладу освіти, які зокрема:

діагностують рівень психологічної безпеки в колективі, в якому відбувся булінг (цькування);

розробляють та реалізують програму індивідуальної реабілітації для потерпілого (жертви) із залученням батьків або інших законних представників малолітньої або неповнолітньої особи;

розробляють план корекційної роботи з кривдником (булером) із залученням батьків або інших законних представників малолітньої або неповнолітньої особи;

надають консультативну допомогу батькам або законним представникам малолітньої або неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу;

здійснюють психологічний супровід учасників освітнього процесу, які стали сторонами булінгу (цькування);

розробляють профілактичні заходи для групи (класу), в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування).

У разі відсутності практичного психолога та соціального педагога в закладі освіти супровід педагогічних (науково-педагогічних) працівників групи (класу), в якій (якому) стався випадок булінгу (цькування), під час реалізації заходів виховного впливу здійснюють працівники служби у справах дітей та (або) центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Генеральний директор директорату  
інклюзивної та позашкільної освіти



Хіврич В. В.

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**  
**до проєкту наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання здійснення реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»**

Мета: встановлення порядку реагування на випадки булінгу (цькування) та порядку застосування заходів виховного впливу в закладах освіти.

**1. Підстава для розроблення проєкту акта**

Проєкт наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання здійснення реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» (далі – Проєкт наказу) розроблено відповідно до абзацу дев'ятого частини 1 статті 64 Закону України «Про освіту», пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630 (із змінами), Плану організації підготовки проєктів актів, необхідних для забезпечення реалізації Закону України від 18 грудня 2018 р. № 2657-УШ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», схваленого на засіданні Кабінету Міністрів України 30.01.2019 р. (протокол № 4).

**2. Обґрунтування необхідності прийняття акта**

Проєкт наказу повинен врегулювати процес нормалізації та відновлення стосунків в колективі, в якому стався булінг (цькування), створення безпечного освітнього середовища, а також забезпечити системність в запобіганні та протидії булінгу (цькуванню).

**3. Суть проєкту акта**

Проєкт наказу встановлює основні вимоги щодо діяльності суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти, порядок реагування закладу освіти на випадки булінгу (цькування), діяльності комісії закладу освіти з розгляду випадків булінгу (цькування), застосування заходів виховного впливу, розроблення плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти

**4. Правові аспекти**

Нормативно-правова база у цій сфері ґрунтується на Конституції України, законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про Національну поліцію».

**4<sup>1</sup>. Відповідність засадам реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку**

У Проєкті наказу відсутні положення, які не узгоджуються із засадами реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку.

**5. Фінансово-економічне обґрунтування**

Реалізація Проєкту наказу не потребує додаткового фінансування.

**6. Прогноз впливув**

Проєкт наказу не має впливу на ринкове середовище.

Прогноз впливу реалізації Проєкту наказу на ключові інтереси заінтересованих сторін додається.

#### **6<sup>1</sup>. Стратегічна екологічна оцінка**

Проєкт наказу не пов'язаний з реалізацією Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

#### **7. Позиція заінтересованих сторін**

Позиції заінтересованих сторін враховані під час розроблення Проєкту наказу.

#### **8. Громадське обговорення**

Проєкт наказу з 01 по 15 квітня 2019 р. вносився на громадське обговорення шляхом розміщення на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України. Звіт про громадське обговорення розміщено на сайті Міністерства освіти і науки України.

#### **9. Позиція заінтересованих органів**

Проєкт наказу потребує погодження з Міністерством культури України, Міністерством молоді та спорту України, Міністерством внутрішніх справ України, Національною поліцією України, Міністерством соціальної політики України, Міністерством охорони здоров'я України, Державною регуляторною службою України, Уповноваженою Верховної Ради України з прав людини, Уповноваженим Президента України з прав дитини, Асоціацією міст України.

#### **10. Правова експертиза**

Проєкт наказу потребує проведення експертизи та державної реєстрації Міністерством юстиції України.

#### **11. Запобігання дискримінації**

У Проєкті наказу відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

#### **11<sup>1</sup>. Відповідність принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків**

У Проєкті наказу відсутні положення, які порушують забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

#### **12. Запобігання корупції**

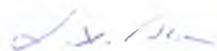
У Проєкті наказу відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

Громадська антикорупційна експертиза не проводилась

#### **13. Прогноз результатів**

Прийняття Проєкту наказу сприятиме врегулюванню процесу нормалізації та відновлення стосунків в колективі, в якому стався булінг (цькування), створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти, а також системності в запобіганні та протидії булінгу (цькуванню).

Т. в. о. Міністра освіти і науки України



Павло ХОБЗЕЙ

«\_\_\_»\_\_\_\_\_ 2019 р.



## ПРОГНОЗ ВПЛИВУ

### реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін

1. Стисло викладається суть проєкту акта: пропонується упорядкування механізмів реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу, систематизація заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти,.

2. Зазначається вплив на ключові інтереси усіх заінтересованих сторін за такою формою:

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників (у числовому або якісному вимірі)		Пояснення (чому саме реалізація акта призведе до очікуваного впливу)
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	
Територіальні громади	Формування нетерпимого ставлення до насильницьких способів поведінки	Негативний	Позитивний	Інформаційно-просвітницька діяльність, реалізована відповідно до норм проєкту акта сприятиме формуванню цінісних ставлень у суспільстві
Керівники закладів освіти	Створення безпечного освітнього середовища	Позитивний	Позитивний	Упорядкування механізмів реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу сприятиме системному вирішенню проблеми.
Здобувачі освіти	Задоволення від освітнього процесу	Позитивний	Позитивний	Створення безпечних умов навчання.
Педагогічні, науково-педагогічні працівники	Безпечні умови праці	Позитивний	Позитивний	Систематизація процесу протидії та попередження булінгу (цькування) в закладі освіти
Батьки або інші законні представники	Безпека і ефективність освітнього процесу	Позитивний	Позитивний	Створення безпечного освітнього середовища

## **ВИСНОВОК**

### **про проведення гендерно-правової експертизи проєкту наказу Міністерства освіти і науки України «Деякі питання здійснення реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти»**

Проєкт нормативно-правового акта розроблено Міністерством освіти і науки України.

**1. Перелік міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та резолюцій міжнародних конференцій, міжнародних організацій, їх органів, використаних під час проведення експертизи.**

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, 1966 рік; Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами, 1949 рік; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, 1979 рік; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, 1950 рік та протоколи до неї; Європейська соціальна хартія (переглянута), 1996 рік; Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми, 2005 рік; Конвенція про права осіб з інвалідністю, 2006 рік; Конвенція Міжнародної організації праці № 156 про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками, 1981 рік; Конвенція Міжнародної організації праці № 100 про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності, 1951 рік; Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, 1965 рік; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, 1966 рік; Рамкова конвенція про захист національних меншин, 1995 рік; Загальна декларація прав людини, 1948 рік; Пекінська декларація, 1995 рік; Резолюція 47/135 Генеральної Асамблеї ООН “Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин”, 1992 рік.

**2. Перелік актів законодавства, використаних під час експертизи.**

Конституція України, Закони України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, “Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні”, “Про запобігання та протидію домашньому насильству”, “Про протидію торгівлі людьми”.

**3. Наявність або відсутність положень проєкту нормативно-правового акта, які не відповідають принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.**

У проєкті нормативно-правового акта відсутні положення, які не відповідають принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

**4. Проведення аналізу положень проєкту нормативно-правового акта, які можуть порушувати принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.**

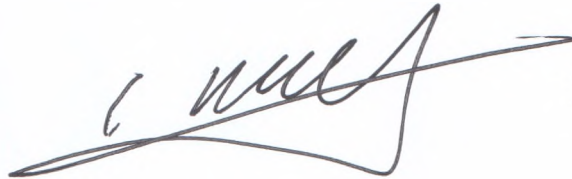
У проекті нормативно-правового акта відсутні положення, які можуть порушувати принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Директор департаменту  
правового забезпечення



Максим ЯРМИСТИЙ

Заступник Міністра



Роман ГРЕБА

« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2019 р.

**ВИСНОВОК**  
**про проведення антидискримінаційної експертизи**  
**проекту наказу Міністерства освіти і науки України**  
**«Деякі питання здійснення реагування на випадки**  
**булінгу (цькування) та застосування заходів**  
**виховного впливу в закладах освіти»**

Проект нормативно-правового акта розроблено Міністерством освіти і науки України.

**1. Положення проекту нормативно-правового акта, які містять ознаки дискримінації**

У проекті нормативно-правового акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

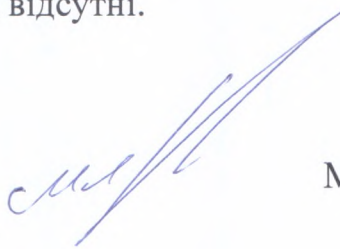
**2. Обґрунтування дискримінаційного характеру положень проекту нормативно-правового акта**

У проекті нормативно-правового акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

**3. Пропозиції щодо усунення у проекті нормативно-правового акта положень, які містять ознаки дискримінації**

Пропозиції щодо усунення положень, які містять ознаки дискримінації, у проекті нормативно-правового акта відсутні.

Директор департаменту  
правового забезпечення



Максим ЯРМИСТИЙ

« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2019 р.